

Ekonomi Dersi (BSU 105)

Doç. Dr. Türkmen Göksel

e-posta: tgoksel@ankara.edu.tr

Ankara Üniversitesi / Siyasal Bilgiler Fakültesi / İktisat Bölümü

Ekonomi dersi 2 kısımdan oluşacak:

- Mikroiktisat
- Makroiktisat

İşlenecek Konular:

Mikroiktisat

1. Giriş: Ekonomi Nedir?
2. Piyasa Ekonomisine Genel bir Bakış
3. Fiyat Mekanizması: Talep, Arz ve Fiyat
4. Esneklikler
5. Devletin Fiyat Kontrolü
6. Tüketici Davranış Teorisi
7. Üretim ve Maliyetler
8. Tam Rekabet Piyasası
9. Monopol Piyasası
10. Monopolcü Rekabet Piyasası
11. Oligopol Piyasası
12. Faktör Piyasaları ve Gelir Dağılımı

Makroiktisat

1. Makroekonomiye Genel bir Bakış
2. Milli Gelir
3. Temel Makroekonomi Sorunları ve Politika Araçları
4. Gelir ve Fiyat Düzeyinin Belirlenmesi
5. Toplam Harcamaların Gelir Düzeyini Belirlemesi
6. Kamu Bütçesi ve Maliye Politikası
7. Enflasyon
8. Döviz Kuru ve Ödemeler Dengesi
9. IS-LM Modeli

Mikroiktisat

1. Giriş: Ekonomi Nedir?

Ekonomi, insanların sınırsız tüketim isteklerini sınırlı (kıt) kaynaklarla en iyi nasıl tatmin edileceğini inceleyen bir sosyal bilim dalıdır.

Kaynaklar sınırlı olduğundan üretilebilecek mal ve hizmetlerde sınırlıdır. Dolayısıyla, insanlar mal ve hizmet üretiminde **tercihler** yapmak zorundalardır.

Bir kararın ya da tercihin **fırsat maliyeti**, o kararın alınmasıyla vazgeçilmek zorunda kalınan bir sonraki en iyi fırsattır (alternatiftir.)

Örnek 1.

Bu akşam için iki alternatifimiz olsun: Futbol maçı izlemek ve sinemaya gitmek.

Eğer bizim kararımız futbol maçına gitmek ise maça gitmenin bedeli ya da fırsat maliyeti ikinci tercihimiz olan sinemaya gitme seçeneğini gerçekleştirilememektir.

Örnek 2.

Bir işletmeci sınırlı parasal olanaklarla ya A makinesini yenileyebilecektir ya da B makinesini.

İşletmecinin kararı A makinesini yenilemek ise bu makineyi yenilemenin bedeli ya da fırsat maliyeti ikinci tercihimiz olan B makinesini yenileyememektir.

Ekonominin İlgilendiđi Temel Sorunlar?

1. Ne, Ne kadar Üretilecek?
2. Nerede Üretilecek?
3. Nasıl Üretilecek? Nasıl bir teknoloji kullanılacak? Sermaye yoğun mu, emek yoğun mu?
4. Kimin için Üretilecek?

Ekonomi Politikasının Temel Hedefleri

1. Etkinlik: Kaynakların en verimli şekilde tam kullanılması
2. Adil Gelir Dağılımı
3. Büyüme
4. İstikrar: Üretim ve fiyatlardaki dalgalanmaların kontrol altında olması
5. İç ve Dış Borçlardan Kaçınmak

Ekonomik Sistemler

1. Kapitalist Sistem: Özel Mülkiyet ve Piyasa mekanizması
2. Sosyalist Sistem: Devlet Mülkiyeti ve Merkezi Planlama
3. Karma Ekonomik Sistem:

Toplumun Üretim Olanakları

Mal ve hizmetlerin elde edilmesinde kullanılan kaynaklara **üretim faktörleri** adı verilmektedir. Üretim faktörleri 4 ana gruptan oluşur:

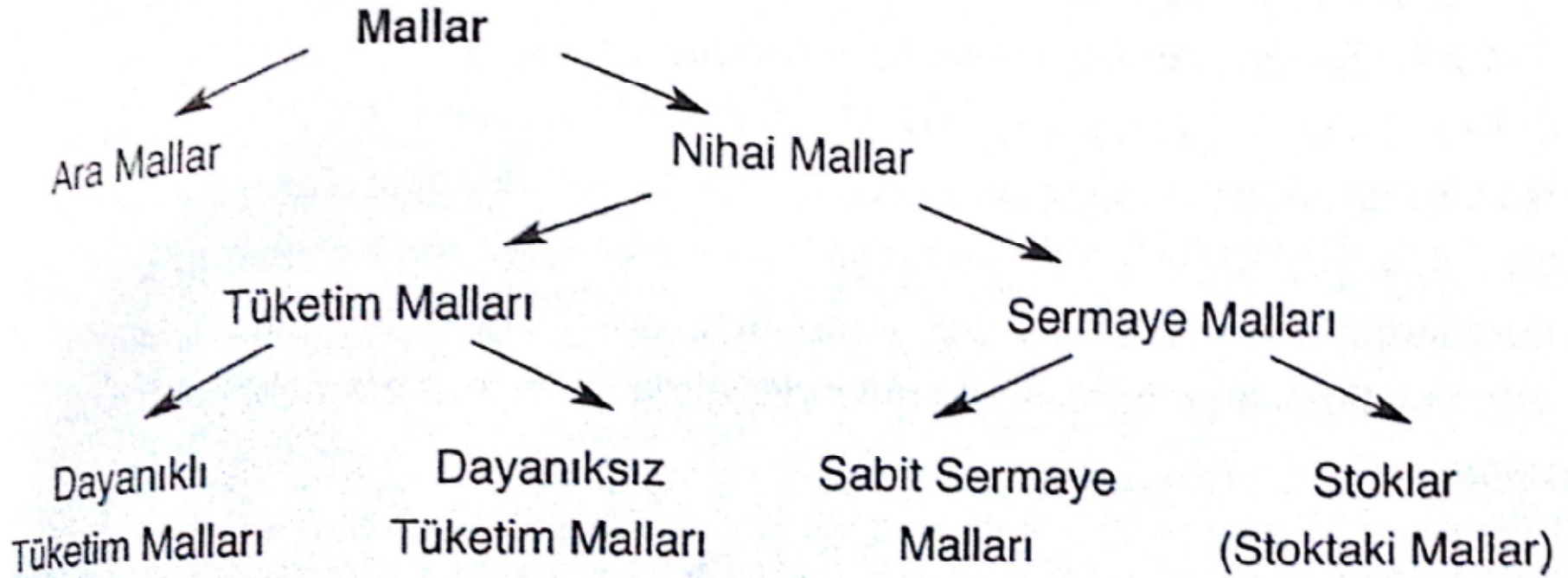
1. **Emek**, insanların mal ve hizmet üretiminde sarfettikleri bedensel ve zihinsel çabalarıdır.
2. **Sermaye**, insanların ürettiği ve diğer mal ve hizmetlerin üretilmesinde kullanılan mallardır.
3. **Doğal Kaynaklar**, hava, su, toprak, madenler ve ormanlar gibi doğanın insanlara sağladığı olanaklardır.
4. **Girişimcilik**, emek, sermaye ve doğal kaynakların organize edilip mal ve hizmet üretimini gerçekleştirme çabasıdır.

Üretim, emek, sermaye ve doğal kaynaklar faktörlerinin girişimci tarafından mal ve hizmetlere dönüştürülmesi faaliyetidir.

Toplumun üretim olanakları, bir toplumda eldeki sınırlı kaynaklar ve teknoloji düzeyi ile üretilebilecek maksimum mal ve hizmet bileşimleridir.

Ekonomik büyüme, ekonominin üretim kapasitesinin artıp daha fazla mal ve hizmet üretilmesidir.

Malların Sınıflandırılması

Bu kavramları açıklayalım:

Ara mallar, başka malların üretiminde girdi olarak kullanılır. Buğday un üretiminde, domates ise salça üretiminde bir ara maldır.

Nihai mallar ikiye ayrılır: **Tüketim malları** ve **sermaye (yatırım) malları**.

Tüketim malları, hane halkı ve devlet tarafından tüketim amacıyla satın alınıp kullanılırlar. Sofrada bulunan domates bir tüketim malıdır. Tüketim malları ikiye ayrılır: Dayanıklı ve Dayanıksız tüketim malları.

Dayanıklı tüketim malları, buzdolabı, çamaşır makinesi gibi uzun süre bozulmadan saklanabilecek mallardır.

Dayanıksız tüketim mallar ise, et, domates, çilek gibi uzun süre bozulmadan saklanamayacak, bozulacak mallardır.

Sermaye (yatırım) malları da ikiye ayrılır: **Sabit sermaye malları** ve **stoklar**.

Sabit sermaye malları, makine ve teçhizat ile binalardan oluşur ve başka malların üretiminde bir üretim faktörü olarak kullanılır. Fabrikalar, kullanılan makineler vb. sabit sermaye mallarıdır.

Stoklar, henüz bir üretim veya tüketim faaliyetinde kullanılmayıp işletmelerin depolarında stoklanan işlenmiş hammadde ve mallardır. Buğday bir depoda saklanmış ise stok yani sermaye malı iken un üretiminde kullanıldığı an ara mal konumuna girer.

Notlar:

- Sermaye mallarına yatırım malları adı da verilmektedir.
- Ara mal ve sabit sermaye mal gruplarının her ikisi de üretim sürecinde bir başka malı üretmek için kullanılmaktadır. Fakat aralarındaki en önemli fark üretim sürecinde fiziksel olarak bir başka mala dönüşüp dönüşmeyecekleridir. Ara mallar üretim sürecinde fiziksel olarak başka bir mala dönüşürken, sabit sermaye malları üretim sürecinde bir başka mala dönüşmez. Örneğin, makine ve teçhizatlar, binalar, üretim sürecinde fiziksel olarak başka bir mala dönüşmez iken (bunlar sabit sermaye malıdır), domatesin salça yapımında kullanılması ya da buğdayın un yapımında kullanılması gibi durumlarda domates ve buğday fiziksel olarak başka bir mala dönüşeceğinden bu tip mallar ara malı adı olarak adlandırılır.